

БЕНЧМАРКІНГ ЯК ОДИН З ІНСТРУМЕНТІВ МОДИФІКАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Калакун Н.Г., магістрант

Науковий керівник – канд. екон. наук **Г.О. Комарницька**

Львівський національний університет ім. Івана Франка

Розробка ефективних програм розвитку територій сьогодні потребує нових підходів та інструментів стратегічного планування. Саме інструментарій бенчмаркінгу, пов'язаний із пошуком і впровадженням найкращих практик регіонального управління та місцевого самоврядування стосовно розвитку області (міста) дає можливість ефективніше вирішувати проблеми та встановлювати пріоритети розвитку.

Вагомий внесок у розвиток бенчмаркінгу та використання його інструментарію в процесі прийняття управлінських рішень зробили українські науковці К. М. Бліщук, А. С. Крупник, Є. Г. Матвіїшин та ін. В їхніх працях висвітлено теоретичне підґрунтя бенчмаркінгу, структуру системи бенчмаркінгу і формування бази даних.

Одним з інноваційних інструментів управління та адміністрування є бенчмаркінг, що передбачає адаптування до власних умов найкращого досвіду управління. В основу бенчмаркінгу встановлена ідея еталонного порівняння. Він дозволяє зрозуміти, як працюють провідні адміністрації, і досягти таких самих, або кращих, результатів.

Терміном «бенчмаркінг» (benchmarking) позначається один з методів удосконалення діяльності, назва якого походить від англійських слів “bench” («початок відліку», «рівень», «висота») та «mark» (відмітка). Це словосполучення трактується по-різному: «опорна відмітка», «еталонне порівняння». У японській мові існує вираз «dantosu», який перекладається як «прагнення стати кращим з кращих» і виражає суть поняття «бенчмаркінг». Засновниками бенчмаркінгу вважають японців, які навчилися ідеально копіювати досвід європейців та американців, виявляти його сильні і слабкі сторони, удосконалювати та застосовувати в себе [1].

Бенчмаркінг – це процес пошуку, вивчення і впровадження найкращих з відомих методів управління. Він спрямований на пошук, оцінку та навчання у тих, хто досяг найкращих результатів у даній сфері. Бенчмаркінг має низку переваг, а саме: чітке розуміння того, як адміністрація повинна виглядати після впровадження змін; сприяння зниженню ризику, запобігання помилкам, а також часовим і фінансовим витратам, які пов'язані з набуттям досвіду.

Бенчмаркінг у публічному управлінні може бути також використаний як комплекс дій для порівняльного аналізу розвитку

територій, встановлення та оцінювання основних факторів, що впливають на ефективність управлінських рішень, з метою вияву резервів для підвищення рівня економічного та соціального розвитку.

Бенчмаркінг впливає на рівень відкритості і підвищення ефективності управління територією: надає органам влади інформацію про відставання, визначає рівень розвитку території порівняно з тими юрисдикціями, які досягли кращих показників, сприяє швидкому впровадженню нових підходів за менших ризиків. При цьому зменшуються витрати на процеси вдосконалення, вивчається та оцінюється успішний досвід управління іншими територіями для використання здобутих знань у діяльності органів влади. Завдяки бенчмаркінгу забезпечується конкурентноспроможність не тільки конкретної території, а й окремої галузі та економіки загалом.

Важливою перевагою бенчмаркінгу є його сприяння громадському контролю за динамікою змін у соціально-економічному поступі регіону та за досягненням задекларованих органами влади цілей і завдань розвитку. Інформація, зібрана в процесі бенчмаркінгу, може бути основою для подальших рекомендацій щодо розроблення і впровадження стратегії, а також може використовуватися для економічного планування й прогнозування розвитку міста або області. Порівняльний аналіз економічного розвитку регіонів дозволяє також з'ясувати вплив різних чинників на їх спеціалізацію, оцінити позитивний досвід господарювання, врахувати негативні наслідки, зрозуміти, наскільки загальні чи індивідуальні шляхи розвитку регіонів, провести їх типологію і визначити перспективи розвитку.

Використання бенчмаркінгу передбачає чітку постановку завдань і визначену послідовність етапів:

- вивчення, структуризація проблем публічної адміністрації;
- постановка мети та завдань вирішення окремої конкретної проблеми; пошук публічної адміністрації-еталону(в Україні або за кордоном), в якій ці проблеми розв'язуються ефективніше;
- аналіз інформації щодо стану та вирішення проблем в адміністрації – еталоні;
- вивчення управлінських процесів та досягнутих конкретних результатів, а також переваг і успішних проєктів та шляхів їх реалізації;
- успішна адаптація досвіду, корисних рішень, методів управління та методик вирішення проблем до особливостей функціонування адміністрації;
- оцінка ефективності вирішення проблеми шляхом порівняння отриманих результатів з результатами адміністрації – еталона.

Бенчмаркінг – тривалий, безперервний процес. Досягнення одноразових позитивних результатів не є кінцевою метою проведення бенчмаркінгу. Він дозволяє зрозуміти, як працюють провідні управлінці і досягнути таких же, а можливо, навіть вищих результатів, а також скоротити витрати, підвищити показники ефективності та результативності. Бенчмаркінг є альтернативним методом планування, в якому завдання визначаються не від досягнутого, а на основі аналізу показників еталонів. Еталонами для порівняння є не тільки досягнення аналогічних структур, але й найкращий досвід провідних управлінців інших галузей, чи встановлені стандарти, яких повинна досягнути адміністрація. У програмно-цільовому управлінні на бенчмаркінг покладається завдання вивчення та аналізу суспільних проблем та перенесення досвіду їх розв’язання на вітчизняні терени [2].

Досить цікавим є явище бенчмаркінгу співробітництва міст. Воно передбачає що міста взаємодіють на основі співробітництва та реалізують спільні бенчмаркінгові проекти здобуваючи спільний доступ. Бенчмаркінгова інформація є доступною для всіх учасників що дає можливість заощаджувати фінансові матеріальні та часові ресурси [3].

Отже, бенчмаркінг є комплексом дій з порівняльного аналізу індикаторів розвитку територій, встановлення та оцінювання основних чинників, що впливають на ефективність управлінських рішень, з метою виявлення резервів підвищення рівня економічного та соціального розвитку територій. Інструментарій бенчмаркінгу необхідно розглядати як сучасну управлінську технологію, що допомагає покращити економічні показники розвитку регіону, підвищити ефективність муніципального та державного управління, оскільки інформація, яка була зібрана в процесі бенчмаркінгу, дозволяє ухвалювати обґрунтовані та оптимальні управлінські рішення.

Інформаційні джерела:

1. Лашенко О. Бенчмаркінг як елемент системи муніципального маркетингу / Оксана Лашенко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Вип. 3 (29). – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. – С. 272–278.

2. Пахомова Т. Бенчмаркінг як інструмент управління якістю в системі державного управління / Тетяна Пахомова // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Вип. 2 (30). – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. – С. 358–363.

3. Лафлер Б. Бенчмаркінг: ефективність українських міст та областей: посібник / Б. Лафлер. – К., 2012. – 44 с.